

Vid årsmötet 2013 tilldelades **Tore Franzén** hembygdsföreningens hedersnål för skötsel av Gustavsberg i 30 år och medlemskap i styrelsen i 20 år. **Carola Franzén** avtackades med blommor för mångåriga insatser i föreningen. 2012 tilldelades **Göta Gustafsson** postumt hembygds-föreningens hedersnål för 17 års arbete i styrelsen och omfattande insatser i det praktiska arbetet inom föreningen.

Under perioden mars – december 2013 har tre av föreningens medlemmar avlidit: **Bengt Hallin** den 20 juli, **Rune Axelsson** den 26 november och **Ingemar Samuelsson** den 28 december 2013. De var alla mycket fästa vid sin hembygd och har betytt mycket för Västerlösa. Vi tackar dem för deras livsgärning!

Årsmöte i hembygdsföreningen söndagen den **23 mars 2014 kl 18.00** i bygdegården. Börje Hjalmarson-Skagerö berättar om besök på svenskön Runö i Estland. Kaffe och lotterier. Detta gäller som kallelse. Välkomna!

AKTIVITETER 2014

23 mars kl 18	Årsmöte i bygdegården
24 maj kl 08.30 (prel)	Bussutflykt till Motala - Godegård
16 juni kl 18.00	Slättergille i hembygdsgården
3 aug kl 14.00	Friluftsgudstjänst i hembygdsgården (tag med kaffekorg)
9 aug kl 14.00	Västerlösadagen i hembygdsgården

Den 6 maj startar vi våra arbetsdagar, som sedan pågår varje tisdag, från kl 14.00 i hembygdsgården (vid tjänlig väderlek).

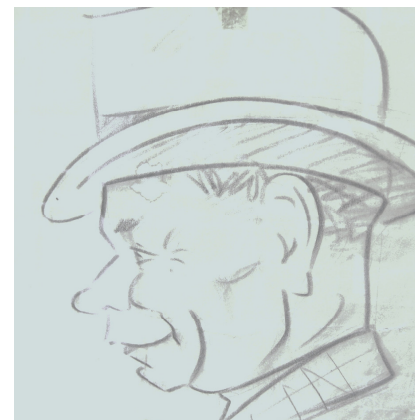
Hembygdsföreningen har 141 medlemmar. I styrelsen ingår Ulla Jakobsson (ordf), Karin Axelsson, Jan Cederlund, Nils-Gunnar Henriksson, Bengt Hjalmarson (kassör), Gerd Karlström, Ola Lindh, Maj-Britt Ljung och Alrik Nyström. Medlemsavgiften är 50 kr. Avgiften kan betalas på Bankgiro 5832-0375 eller direkt till kassören.

Tack till Lasse Borg, som inspirerade till detta Hackeryds-nummer, samt till alla övriga som lämnat uppgifter och synpunkter!

Hembygdsbladet

Nummer 8

Västerlösa 2014

Mauritz Andersson Wiborg (1880-1960) föddes i Hackeryd och bodde nästan hela sitt liv där. 1913 övertog han Hackeryd Södergård, där Tore och Carola Franzén nu bor. De sista fem åren tillbringade han på kronikerhemmet ("Garnis") i Linköping.

Wiborg var en sällskapsmänniska, som tyckte om fester, berättar Tore. Han hade en hushållerska, som hette Maria Lembke. Wiborg var en mycket duktig möbelsnickare och målare. Han tillverkade otaliga bord, stolar, klockor och andra möbler – alltid signerade med namn och datum. Boningshuset målade han ofta. Han skänkte till hembygdsföreningen över hundra föremål (redskap, husgeråd, möbler, böcker, foton) samt ett 15-tal pappfigurer (hästar, vagnar, gubbar), som han tillverkade på kronikerhemmet. Där ritade och målade han också – ur minnet - en stor karta med de mest kända byggnaderna i Västerlösa samhälle. Wiborg donerade även pengar till en liten fond, som hembygdsföreningen förvaltar.

Detta hembygdsblad handlar till stor del om **Hackeryd**. Namnet betyder "boplatsen där Hake hade röjt" och är känt sedan 1200-talet (enligt en krönika 1988 om Aspegård-släkten av Elis Benegårdh i Norrköping). Som bilaga till hembygdsbladet finns en sammanfattning av dagboksanteckningar, som **Nils Gunnarsson** i Hackeryd gjorde 1930-32.

Svartån rinner från Aneby, genom Tranås och Mjölby ut i Roxen. Den har utgjort en effektiv barriär mellan bl a Västerlösa och Älvestad. En del vintrar har det gått att åka över på isen, men det har genom åren även funnits andra sätt att ta sig över ån.

Vadställe

Mellan Hackeryd och Tegneby fanns sedan ”urminnes tid” ett vadställe. Det användes för häst och vagn samt fram till 1960-talet för traktortransporter. Man fyllde i med sten, så att det skulle bli grundare och lättare att köra över. Nedfarten genom å-brinken framträder fortfarande tydligt, precis intill huset där Patrik Gunnarsson bor.

Spång

Strax intill vadstället fanns under 1940-och 50-talen en spång för gående och cyklister. Den var två-tre plankor bred och hade räcke på ena sidan. I varje ände fanns en sparbössa att lägga pengar i, för det kostade 10 öre att ta sig över (motsvarar 1:75 idag). Spången monterades upp varje vår. Sent på hösten togs den ner, men det var inte alltid man hann med detta. Då kunde det hända att stormen eller isen tog med sig plankorna och Björkebergs-borna nedströms kunde fiska upp prima virke – fritt hemkört.

Man hjälptes åt i Hackeryd med spångbygget, men det var Patriks farfar, Gunnar Andersson, som från början var ansvarig. En del barn tyckte att det var otäckt att gå över, eftersom det var ganska strömt i ån, minns Carola Franzén. Tyvärr förekom en del stölder ur sparbössorna.

Bro

Enligt en artikel i Östgöta Correspondenten 1961 fanns det planer på att bygga en bro över Svartån, men man var oense om lokaliseringen. Två alternativ fördes fram: Södra Tegneby– Hackeryd eller Brickstad–Gammelstorp. Men järnvägen genom Klockrike-Älvan lades ner 1963 och en stor, fin väg byggdes på järnvägsbanken. Så broplanerna skrinlades, precis som tidigare broprospekt under 1920- och 30-talen.

Linbana

Vid Svartån, nära Gammelstorp i Björkeberg, låg Linkelösa kvarn. Den byggdes på 1700-talet och var i drift fram till 1959. Från andra sidan Svartån, mitt emellan Brickstad och Karstorp, gick en vattendriven linbana till kvarnen. Genom att dra i en lina till en klocka i kvarnen, kunde man påkalla mjölnarens uppmärksamhet. I linbanekorgen rymdes två säckar säd eller mjöl. Persontransporter var också möjliga, berättar Christer Birgersson, som själv

åkt i korgen som barn. Det berättas att en Karstorps-grabb okynnesåkte i linbanan och inte ville komma ner. Som straff stannade mjölnaren korgen på Västerlösa sidan. Grabben fick sedan en lång väg att gå hem. Linbanan lades ner samma år som kvarnen, d v s 1959.

Englands hage var en festplats i Västerlösa och låg längs Sjöggestad-vägen. Sten Peterson berättar, att hans farbror Torsten Peterson spelade dragspel i en orkester som hette Crusianelli, tillsammans med bl a Nisse Klasén och Birger Servin. De spelade i Englands hage. Hildur (Klasén) Andersson berättade i samband med sin 100-årsdag, att hon och blivande maken Einar brukade dansa där.

Många äldre Västerlösa-bor har hört talas om Englands hage, men vet inte när den kom till eller försvann. I Nils Gunnarssons dagbok står det den 24 mars **1932**: ”Vi var 8 par hästar som körde dansbanan från England till Björkeberg”. Bo Strand, aktiv i Björkebergs hembygdsförening, minns den flyttade dansbanan från sin barndom, eftersom han har krupit under den och letat efter småpengar. Korvgubben hette Rune och var från Normlösa. Festplatsen i Björkeberg låg nära avfarten till Gammelstorp och intill nuvarande el-ljusspår. Den lades ner i början av 1940-talet.

Den 29 mars **2007** brann **Älvestads kyrka**. Arne Ekholm, som bor i Karlshov och som varit mycket engagerad i kyrkan, berättar att återuppbyggnaden kostade 30 mkr. Branden **1932**, som nämns i Nils Gunnarssons dagbok, berodde på soteld vid den veckolånga uppvärmningen (med järnkaminer) av kyrkan. Vid gudstjänsten kände besökarna röklukt. Man reste en steg mot yttertaket, plockade bort tegelpannor och såg att det brann. Vatten pumpades upp i hinkar och langades uppför stegen. Namnen på dem som släckte elden den gången angavs på kyrkvinden.

Nytta och nöje var en syförening, som bildades av några Västerlösa-flickor den 7 november 1921. Hildur (Klasén) Andersson var en av dessa. Hon berättade för Inger Henriksson, att flickorna hade cyklat till Uljeberg och tittat på branden av lagården. På hemvägen hade de bestämt sig för att starta ”Nytta och nöje”. De andra var bl a Aina i Hackeryd och Judith (Danielsson) Henriksson. Greta Karlström, Lilly Klasén, Alice Lorin och flera andra kom så småningom att tillhöra föreningen. Paul Karlström i Spärringe Mejerigård tillverkade nyckelbrickor med föreningens namn.